

39. Perjantaina 10 päivänä huhtikuuta 1992

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Esitellään tiedoksi:

1) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta esittelemästä erinäisiä lisätalousarvioaloitteita 1387

Toinen käsittely:

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 54 ja 88 §:n muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 3
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

3) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain 61 ja 64 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahain muuttamisesta „

Hallituksen esitys n:o 12
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 1

4) Ehdotus laiksi Tšekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä „

Hallituksen esitys n:o 225/1991 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 2

5) Ehdotus laiksi Martinselkosen luonnonsuojelualueesta „

Hallituksen esitys n:o 13
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

S.
6) Ehdotukset laeiksi taiteen perusopetuksesta sekä peruskoululain 26 §:n ja lukiolain 18 §:n muuttamisesta 1389

S.
Hallituksen esitys n:o 211/1991 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Ainoa käsittely:

7) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Intian kanssa tehdyn tekstiilituotteiden kauppaa koskevan sopimuksen jatkamista muutoksin koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta 1390

Mainittu asetus (A 2)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 7

8) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Singaporen kanssa eräiden tekstiilituotteiden Singaporesta tapahtuvan tuonnin rajoittamisesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta „

Mainittu asetus (A 3)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

9) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Sri Lankan kanssa tehdyn keskinäistä tekstiiliakauppaa koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta „

Mainittu asetus (A 4)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Esitellään:

10) Hallituksen esitys n:o 37 lapsilisälaiksi „

S.

11) Hallituksen esitys n:o 38 laeiksi lasten kotihoidon tuesta ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta 1392

12) Ed. Takalan ym. lakialoite n:o 8 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 101 §:n muuttamisesta 1393

13) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 6, 11, 18, 22, 27—29 ja 39 1398

6 Lahti-Nuuttila ym.: Määrärahan osoittamisesta Pirkanmaan terveydenhuolto-oppilaitoksen peruskorjaushankkeen toteuttamiseen

11 Laitinen: Määrärahan osoittamisesta Jyväskylän — Haapamäen rataosan perusparannukseen

18 Metsämäki: Määrärahan osoittamisesta Ingvaldsbyn ja Prästkullan välisen paikallistien korjaamiseen

22 Mäkipää ym.: Määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 3 peruskorjaukseen Hämeenkyrössä, Ikaalisissa ja Parkanossa

27 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta Syvinginsalmen sillan rakennuskustannuksiin

28 Rimmi ym.: Määrärahan osoittamisesta happotervakaatopaikkojen puhdistustöiden aloittamiseen Lempäälässä

29 Stenius-Kaukonen ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen—Helsingin rataosan parantamiseen

39 Vuorensola ym.: Määrärahan osoittamisesta Tampereen teknillisen oppilaitoksen peruskorjaukseen

Pöydällepanoa varten esitellään:

14) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi sotilasvammalain muuttamisesta (HE 26) 1399

S.

15) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3 valtioneuvoston kertomuksesta päihdeolojen kehityksestä vuonna 1990 (K 10/1991 vp) 1399

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat R. Aho, Astala, Aula, Enestam, Helle, Hurskainen, Jansson, Jokiniemi, Järvilahti, Kempainen, Korva, Kuuskoski, Laakkonen, Liikkanen, Louekoski, Markkula, Mattila, Moilanen, Myller, Mäki-Hakola, Niinistö, Puhakka, Pulliainen, Pykäläinen, Rask, O. Rehn, Riihijärvi, Rinne, Rossi, Rusanen, Rätty, Saario, Saastamoinen, Sasi, Tiuri, Urpilainen, Varpasuo, Vehkaoja ja Vähänäkki.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Jokiniemi ja Puhakka, virkatehtävien vuoksi edustajat Rusanen ja Tiuri sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Jansson, O. Rehn ja Rätty sekä tämän kuun 14 päivään yksityisasioiden vuoksi ed. Kuuskoski.

Kirjalliset kysymykset

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuna, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 39, 46 ja 65. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Hallituksen esityksen n:o 31 siirto

Toinen varapuhemies: Työasiainvaliokunnan esityksestä puhemiesneuvosto ehdottaa, että hallituksen esitys n:o 31 laiksi siviilipalveluslain muuttamisesta, joka on 3 päivänä kuluva huhtikuuta lähetetty valmistelevasti käsiteltäväksi työasiainvaliokuntaan, siirrettäisiin valmistelevasti käsiteltäväksi puolustusvaliokuntaan, joka aikoinaan laati mietinnön siviili-

palveluslain uudistamista koskeneesta hallituksen esityksestä n:o 149/1991 vp.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 2 eduskunnan puhemiehen kieltäytymisen johdosta esitelmästä erinäisiä lisätalousarvioaloitteita

Toinen varapuhemies: Esitellään tiedoksi päiväjärjestyksen 1) asia. Perustuslakivaliokunnan mietinnössään n:o 2 esittämä lausunto otetaan huomioon jatkettaessa kysymyksessä olevan asian käsittelyä päiväjärjestyksen 13) asiana.

2) Ehdotus laiksi leimaverolain 54 ja 88 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 3
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 54 ja 88 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain 61 ja 64 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 12
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta ensimmäisen lakiehdotuksen 61 ja 64 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä toisen lakiehdotuksen 3, 32 ja 35 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi Tšekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 225/1991 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 2

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotus laiksi Martinselkosen luonnonsuojelualueesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 13
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Kannatan Martinselkosen luonnonsuojelualueen perustamista, eikä minulla ole huomauttamista itse lakiehdotuksesta.

Mutta lakiendotuksen liitteenä olevassa asetuksessa on yksi vakava epäkohta: Luonnonsuojelualueella sallitaan metsästys. Mikä luonnonsuojelualue on sellainen, missä luontoa ei suojella täysimääräisesti? Tältä osin asetuksen perustelutkin ovat ristiriitaiset. Ensin sanotaan hurskaasti, että "luonnonsuojelualueella on tarkoitus kieltää sellaiset toimet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnonoja tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen". Heti perään todetaan, "että paikallisen asukkaiden harjoittamaa metsästystä ja kalastusta ei ole tarkoitus rajoittaa tähänastista enempää". Asetusluonnoksen mukaan myös ulkopaikkakuntalaisella olisi mahdollisuus metsästää Martinselkosen alueella, mikäli metsähallitus antaa siihen luvan. Ellei metsästystä rajoiteta, eläimistö ei säily.

Ylipäänsä metsästyksen salliminen luonnonsuojelualueella on erittäin kyseenalaista. Kansainvälisten kriteerien mukaan luonnonsuojelualueilla tulisi sallia metsästys oikeus vain alkupe-
räisväestölle ja sillekin vain kotitarpeeksi eli siis vain syötävää riistaa. Myös Martinselkosen kohdalla asetus tulisi säätää tältä pohjalta.

Jotenkin on vielä hyväksyttävissä, että metsästys oikeus laajennetaan koskemaan paikallisia asukkaita juuri syötävän riistan osalta, mutta ulkopaikkakuntalaisille ei pitäisi missään olosuhteissa myöntää metsästyslupia luonnonsuojelualueille ja, mikä tärkeintä, Suomella on globaalinen vastuu suurpetojensa: suden, karhun, ilveksen ja ahman sekä muiden maailman mitta-
kaavassa uhanalaisten ja/tai harvinaisten lajien, säilymisestä. Siksi on äärettömän tärkeää, että tällaisia lajeja ei lainkaan sallita metsästettävän luonnonsuojelualueilla.

Arvoisa puhemies! Edellä evästykseni Martinselkosen luonnonsuojelualueen asetusta varten.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Ed. Luukkainen on kiinnittänyt erittäin tärkeään asiaan huomiota. On aika lailla luonnonsuojelulain hengen vastaista, että luonnonsuojelualueella voitaisiin harjoittaa esimerkiksi metsästysmatkailua. Ymmärtääkseni Suomussalmella jonkin verran haaveillaan tällaisesta mahdollisuudesta perustettavalla Martinselkosen luonnonsuojelualueella.

Valtioneuvoston tulisi asetusta antaessaan ja metsähallituksen lupia myöntäessään pitää huolta siitä, että metsästysmatkailu ei kuitenkaan ole luonnonsuojelualueella mahdollista. Erityisesti pitäisi huolehtia siitä, että suurpeto-

ja ei missään olosuhteissa päästä metsästä-
mään. Suurpedot ovat katoamassa, ja itäinen Suomi on yksi niitä alueita, missä niitä vielä Euroopassa esiintyy.

Tänään on ollut aika kummallisia tietoja lehdistössä siitä, että suomalaiset yritykset ovat Karjalan rajamailla Karjalan puolella käynnistämässä hyvinkin suurisuuntaista metsästysmatkailua. Ei se voi olla luonnonsuojelutavoitteiden mukaista.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Näkisin asian hieman toisessa valossa. Nimenomaan silloin, jos järjestetään retkiä alueille, se on valvottua toimintaa ja pystytään hallitsemaan se, että siellä ei liikaa ammuta tai tuhota tai oteta riistaa mukaan. Minusta nimenomaan silloin, jos tällaisia retkiä järjestetään alueille, ei ole sitä vaaraa, josta ed. Hautala sanoi.

Ed. Palohiemä: Herra puhemies! Haluan antaa eräitä yksityistietoja ed. Vistbackalle esillä olevasta kysymyksestä. Afrikassa on maita, jotka ovat huomattavasti köyhempiä kuin Suomi, joissa metsästys on kokonaan kielletty. Esimerkiksi Kenia on tällainen maa. Siellä ymmärretään luonnon arvo paremmin kuin meillä. Sitten on joitakin maita, esimerkiksi Intia, joka on myös huomattavasti köyhempi maa kuin Suomi, jossa on luonnonpuistoalueita, joihin ihmiset eivät ollenkaan saa mennä edes kävelemään. Johonkin tähän suuntaan pitäisi luonnonpuisto- ja Suomessakin kehittää. Mielestäni ed. Luukkaisen kannanotot kysymykseen ovat ehdottoman oikeutettuja ja perusteltuja.

Ed. Hautala: Herra puhemies! Metsästysmatkailu kuitenkin aiheuttaa häiriötä myös muulle luonnolle Martinselkosen alueella. Minusta oli kummallista, että kun valiokunta käsiteli asiaa, myös kukaan ympäristöministeriön edustaja ei ottanut asiaa mitenkään esille. Mutta sen tunnustan avoimesti, että olen itse ollut mukana käsittelemässä asiaa valiokunnassa enkä ole siellä jättänyt eriväviä mielipidettä. Siitä voivat edustajatoverit minua arvostella, jos haluavat.

Ed. Näsi: Herra puhemies! Mielestäni keskustelu osoittaa jälleen kerran, että asioiden tuntemus Etelä-Suomessa on aika kapealla pohjalla. Kuvaa heikkoa suomalaista itsetuntoa, että malli haetaan joistakin kansainvälisistä luonnonsuojelualueista. Pohjoisessa kuten Lapissa on suojeltu 25 prosenttia pinta-alasta, joten suojelu-

alueet ovat siellä todella suuria ja mittavia. Samoin myös puheena oleva suojelualue on todella mittava. On luonnotonta museoida näin valtavia alueita ilman, että sallittaisiin poronhoito ja paikallisen väestön perinteiset luonnokäyttömuodot kuten marjojen keräily, kalastus ja metsästys.

Kannatan toki lämpimästi käsittelyn pohjana olevaa esitystä.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kun luonnonsuojelualueista puhutaan ja kun eilen puhuttiin vielä energiatarpeesta, nämä asiat ovat ristiriidassa. Esimerkiksi Lapissa, niin kuin ed. Näsi sanoi, on 25 prosenttia Lapin alueista jo suojelualueina. Sama suuntaus on muuallakin. Meillä on Suomessa aivan tarpeeksi tällä hetkellä luonnonsuojelualueita. Niiden lisääminen on perusteetonta ja tarpeetonta, koska luonnonvaroja on käytettävä myös elävän elämän tarpeisiin.

Mitä tulee suurpetoihin, uskon, että esimerkiksi Lapissa suurpetojen suosiminen on tavattomasti ristiriidassa paikallisten elinkeinojen, esimerkiksi porotalouden, harjoittamisen kanssa. Siinä mielessä, jos suurpetojen sallitaan kannaltaan liiaksi lisääntyä, niistä tulee taas ankara kansallinen ongelma. En tarkoita, että ne ihmisille olisivat vaarallisia. Tosin ed. Pulliainen on ollut poissa monta päivää. Hän kuulemma viimeksi oli matkalla Martinselkosessa. Olen huolestunut, missä hän lienee. Mutta uskon, ettei tämä ihmisille vielä vaaraksi käy mutta Lapin poroelinkeinolle.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Näsille. Ensinnäkin minusta on erittäin luonnotonta, että luonnonsuojelualueella sallitaan metsästys. Mitä luonnollista siinä nyt olisi? Kansainvälisten kriteereiden mukaan luonnonsuojelualueilla nimenomaan sallitaan metsästys alkuperäiselle väestölle ja kotitarpeeksi, eli näkemyksessäni ei ole suinkaan tarkoitus kaventaa heidän oikeuksiaan. Kyse on lähinnä siitä, että sinne ei päästettäisi ulkopuolisia metsästäjiä metsästämään. Kyllä me katsomme näitä asioita globaalista näkökulmasta ja kohteemme yhtä lailla pohjoisen luonnonpuistoja kuin etelänkin. Esimerkiksi Nuuksion luonnonpuistoon on samanlainen näkemys: Ei tule sallia metsästyksiä siltäkään alueella.

Ed. Palohiemä: Arvoisa puhemies! Voin lohduttaa ed. Aittoniemeä sillä, että ed. Pulliai-

nen ei ole Martinselkosessa susien ja karhujen eienä, vaan hän on Euroopassa pitämässä esitelmiä eurooppalaisille kollegoilleen suomalaisten suurpetojen suojelusta ja siitä, millä tavalla niitä pitäisi suojella myös Euroopassa. (Ed. Aittoniemi: Suuri huoli vierähti pois!) — Suuri huoli ed. Aittoniemeltä on siis vierähtänyt pois hänen sydämeltyään.

Sitten edustajille Aittoniemelle ja Näsille molemmille, jotka kertoivat Lapin laajoista luonnonsuojelualueista: Luonnonsuojelualue on tarkasti ottaen sellainen alue, minne ihmiset eivät mene ollenkaan käymään muuten kuin erikoislavalla ja tutkimustarkoituksissa. Tietääkseni Lapin alueesta 25 prosenttia ei ole tällaista. Kun puhutte näistä asioista, niin käyttäkää oikeita termejä.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—6 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi taiteen perusopetuksesta sekä peruskoululain 26 §:n ja lukiolain 18 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 211/1991 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—7 §, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

kolmannen lakiehdotuksen 18 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Intian kanssa tehdyn tekstiilituotteiden kauppaa koskevan sopimuksen jatkamista muutoksin koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A 2)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 7

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 7.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

8) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Singaporen kanssa eräiden tekstiilituotteiden Singaporesta tapahtuvan tuonnin rajoittamisesta tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A 3)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 8.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Asetus 13 päivältä maaliskuuta 1992 Sri Lankan kanssa tehdyn keskinäistä tekstiili kauppaa koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta

Ainoa käsittely
Mainittu asetus (A 4)
Talousvaliokunnan mietintö n:o 9

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelua ei synny.

Mietintö hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Hallituksen esitys n:o 37 lapsilisälaiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Stenius - Kaukonen: Herra puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädetäväksi kokonaan uusi lapsilisälaki, jolla korvataisiin vuodelta 48 peräisin oleva lapsilisälaki. Tämän hallituksen esityksen keskeinen sisältö on se, että lapsilisien maksatus siirretään Kansaneläkelaitoksen tehtäväksi, siis kuntien sosiaalilautakunnilta Kansaneläkelaitokselle. Tämä esitys on perusteltu, koska se säästää hallinnollisia kuluja. Kun äiti on sairausvakuutuksen kautta jo Kansaneläkelaitoksessa rekisteröity silloin, kun hän hakee äitiyspäivärahaa, niin tätä kautta tietysti voidaan samalla panna vireille lapsilisen maksamiseen tarvittavat toimet. Varsinaista hakemustahan siihen ei tarvitse tehdä.

Tämä on juuri sellaista hallinnon järjeistämistä, jota vasemmistoliiton eduskuntaryhmä kannattaa eikä vähiten sen vuoksi, että se merkitsee myös säästöjä, ei mitään valtavia, mutta meidän mielestämme periaatteella "maasta se marjakin on noukittava" juuri tällä tavalla voidaan hallinnossa saavuttaa säästöä sen sijaan, että leikataan etuuksia. Kuten totesin, tämä ei tietenkään mitään valtavaa suurta säästöä merkitse, mutta joka tapauksessa selvää säästöä.

Ongelma on tietysti se, että kunnissa vastavasti lapsilisiä hoitanut henkilöstö jää ilman tätä tehtävää. Toivon mukaan kunnat huolehtivat siitä, että nämä henkilöt siirretään uusiin tehtäviin tai heidän tehtäväalueitaan laajennetaan siten, että he eivät joudu irtisanotuiksi. Tälläkin hetkellä kunnissa on paljon rutiinityötehtäviä, joita joudutaan hoitamaan, itse asiassa vain lappujen siirtoa ja hakemusten täyttämistä. Tämä koskee tietysti erityisesti toimeentulotukea. Näissä tehtävissä työntekijöiden aika kuluu sen sijaan, että he voisivat hoitaa omaa varsinaista tehtävänsä. Vaikka sosiaalityöntekijöillä on vaativa toimenkuva, he joutuvat tällaisten rutiinitehtävien hoitamiseen. Ehkä tätä kautta vapautuu kuntien sosiaalitoimistoissa henkilöitä näitä rutiinitehtäviä hoitamaan ja sosiaalityöntekijöiden aika voidaan käyttää paremmin.

Mutta tämä ei tietysti yksin riitä. Tarvitaan ennen kaikkea sitä, että vähimmäisetuksia korotetaan niin, että ihmisten ei tarvitse hakea viimesijaista toimeentuloa sosiaalitoimistosta toimeentulotukena, niin kuin nyt on tapahtunut juuri hallituksen toimenpiteiden johdosta. Kuntien sosiaalitoimistoissa jonot ovat kasvaneet, koska työttömät ja monet muutkin, erityisesti sairaat ja vammaiset henkilöt, ovat joutuneet liittymään jonon jatkoksi, koska heidän toimeentulonsa ei riitä.

Hallituksen tämä ehdotus ei vielä pidä sisällään hallituksen viime viikonloppuista päätöstä korotetun lapsilisän poistamisesta. Hallitushan päätti, että lapsilla, jotka syntyvät 1.1.93 jälkeen, ei ole enää oikeutta korotettuun lapsilisään, joka maksetaan nyt 107 markan suuruisena kuukaudessa alle kolmivuotiaille lapsille.

Kun tämä on esitetty koskemaan ensi vuonna syntyviä, niin hallitus ilmeisesti luulee, että tällä tavalla se voi viedä tämän lain eduskunnassa läpi yksinkertaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Mutta näinhän asia ei ole. Tilapäinen valtiopäiväjärjestyksen muutos merkitsee sitä, että perusturvan luonteiset etuudet voidaan edelleen jättää lepäämään. Korotettu lapsilisä ilman muuta kuuluu siihen luetteloon, mikä lain perusteluissa on esitetty. Laissa sanotaan ”lapsilisälain mukainen lapsilisä”. Ja kyllä, arvoisat perustuslakivaliokunnan jäsenet — erityisesti olisin halunnut osoittaa sanani ed. Zyskowitzille, joka on ollut hallituksen neuvonantajana näissä neuvotteluissa — tämä ilmaisu pitää sisällään myös korotetun lapsilisän, koska kaikissa muissakin vastaavissa kohdissa on mainittu vain etuuden yleisnimi.

Jos nyt kuviteltua tulkintaa noudatettaisiin, se tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi vammaistuesta, joka myönnetään vammaistukena, korotettuna vammaistukena ja vielä kolmannen portaan mukaisena erityisvammaistukena, vain alin osa olisi suojattu. Mitä vaikeampi vamma on, sitä korkeampaa vammaistukea saa, mutta korotukset eivät olisikaan suojattuja.

Toivoisin, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja tutustuisi näihin perusteluihin ja nimenomaan hallitus jo ennen kuin se tuonne esitystä. Kannattaako nyt todella lähteä viemään korotettua lapsilisää lapsilta? Se kohdistuu lapsiperheisiin, joihin monet muutkin hallituksen säästötoimet ovat nyt todella lujasti koskeneet. Meidän mielestämme tämä esitys ei ole mitenkään perusteltavissa näissä olosuhteissa, vaan nimenomaan lapsiperheitä tulee tukea.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen puheenvuorossaan kiinnitti aivan oikein huomiota siihen, että tällä hallituksen esityksellä, joka nyt on käsittelyssä, saadaan aikaan pieniä säästöjä.

Olisin todella ed. Stenius-Kaukonen toivonut tässä yhteydessä kiinnittävän huomiota siihen, että meidän moniportainen hallintomme, jossa mm. sosiaali- ja terveyshallitus on ministeriön ja läänitason välissä, on nimenomaan lisäämässä kustannuksia. Jos me todella aiomme säästää sillä tavalla, että voimme ohjata voimavaroja lapsiperheille, silloin pitää hallintoa vähentää. Ei viisimiljoonainen kansa tarvitse näin moniportaista hallintoa.

Mitä tulee ed. Stenius-Kaukonen puheenvuorossa vaippalisäkyksymykseen, niin muistan aivan hyvin perustuslakivaliokunnan jäsenenä viime vaalikaudelta, että siellä todella määriteltiin perustoimeentuloturvan jääminen ulkopuolelle näiden leikkausten ja säästötoimien. On aikaan perustuslakivaliokunnan selvitettävä, miten se tulkitaan. Itse mielelläni tulkitsisin sen ed. Stenius-Kaukonen tavalla.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen minusta yllättävän varovasti puuttui tähän asiaan, joka koskee käytännössä nimenomaan vähävaraisia lapsiperheitä, joiden alle kolmivuotiailta ensi vuonna vaippalisä riistetään. Tässä vaiheessa niiden vanhempien, jotka ovat laittamassa lapsia alulle, kannattaa miettiä, mitä hallitus heille ja heidän lapsilleen on tekemässä. Ovatko nyt nämä alulle pantavat ja ensi vuonna syntyvät lapset todella ne, jotka ovat suurimmat lamasylliset? Näiltä otetaan 107 markkaa kuukaudessa pois.

Tämä on sellainen asia, joka pitää ehdottomasti perustuslakivaliokunnassa selvittää. Siinä luettelossa, jonka perustuslakivaliokuntakin on omaksunut pariin kertaan, on nimenomaan lapsilisälaki otettu perusturvaan kuuluvaksi. Tämän takia tämä on sellainen etuus, joka sellaisille perheille, jotka tällä hetkellä työttömyyden tai sairauden takia ovat minimitoimeentulon varassa, ja heidän lapsilleen on iso asia. Ei välttämättä ole esittelevälle ministerille suuri asia, otetaanko hänen Josefiinaltaan 107 markkaa pois, mutta maassa on paljon muita lapsia, joille tämä 107 markkaa on todella iso asia.

Ed. O. Ojala: Arvoisa herra puhemies! Aivan kuten ed. Skinnari olisin halunnut juuri

kiinnittää huomiota siihen, että tällä erityislapsilisän suuruudella, joka on 107 markkaa kuukaudessa ja vuodessa 1 284 markkaa, on todellakin vähävaraisessa perheessä erittäin suuri merkitys.

Mutta, herra puhemies, pyysin tämän puheenvuoron varsinaisesti sen johdosta, että olisi sin myös samoin kuin ed. Stenius-Kaukonen halunnut todeta iloni siitä, että tämä lakiesitys on nyt tuotu, koska nyt olemme hyvällä matkalla kohti hyvin tärkeää yhden luukun järjestelmää, jolloin pääsemme tilanteeseen, jossa kuntien sosiaalitoimesta voidaan rutiiniluonteisia maksatustehtäviä siirtää pois. Kun tiedämme, missä vaikeuksissa kuntien sosiaalitoimessa painiskellaan, niin heille jää aikaa varsinaiseen sosiaalityöhön enemmän, eli suunta on tässä aivan oikea.

Iloni halusin myös todeta sen johdosta, että tässä laissa nyt ministeri Kuuskoskikin onnistui torjumaan erään vaaran. Tässä todetaan selkeästi, että lapsilisä ei ole veronalaista tuloa. Tämä tärkeä periaate on minusta edelleen ajankohtainen.

Tänne on saatu myös parannus, jota vielä viime syksynä budjettiratkaisun yhteydessä ei onnistuttu saamaan. Nyt vankilassa olevien äitien osalta tulee parannus eli myös vankilassa olevat äidit voivat saada lapsilisää. Näitä tapauksia on erittäin vähän. Vuonna 90 esimerkiksi Hämeenlinnan lääninvankilassa oli 20 tällaista äitiä, jotka olisivat tätä oikeutta tarvinneet. Silloin syksyllä tämä valitettavasti ei ollut täällä eduskunnassa läpivietävissä, mutta nyt siis voidaan ajatella, että vankeusrangaistustaan kärsivien äitien itsenäisyyttä lastensa hoidossa tuetaan niin, että he saavat myös lapsilisän nostettua ja täten lastensa tavaroita, vaatteita ja muita hankittua.

Tämä lakiesitys on varsin hyvä. Olemme oikealla suunnalla kohti yhden luukun järjestelmää.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. S-L. Anttila kuunteli huonosti, mitä sanoin, tai sitten hän tahallaan vääristeli. Esitin nimenomaan vasemmistoliiton tukevan sellaisia säästötoimenpiteitä, joilla hallintoa yksinkertaistetaan ja vähennetään byrokratiaa. Tämä on yksi esimerkki siitä. En nyt käy luettelemaan kaikkia niitä tapoja, joilla tämä voidaan tehdä, vaan yleisluontoisen kannatuksen tälle säästötavalle esitin.

On hyvä, jos ed. S-L. Anttila on samaa mieltä, että korotettu lapsilisä kuuluu perusturvan pii-

riin, jota tilapäinen valtiopäiväjärjestyksen muutos tarkoittaa, eli silloin siis myös se esitys on mahdollista äänestää lepäämään.

Ed. Skinnarin puheita hieman ihmettelen. En nyt tiedä, onko se sanavalinnasta kiinni. Jäikö ed. Skinnarille epäselväksi, mikä on vasemmistoliiton kanta korotetun lapsilisän leikkaamiseen? Toivon mukaan se ei jäänyt. Ilmeisesti hän vain nyt haluaa esiintyä ikään kuin demarit olisivat kaikkein suurimpia hallituksen vastustajia, kun sosialidemokraateilla jotenkin on ollut epävarmaa käyttäytyminen; yhtenä päivänä vaaditaan hallituksen eroa ja uusia eduskuntavaaleja, (Ed. Halosen välihuuto) seuraavana päivänä perutaan näitä puheita. — Haluan ed. Haloselle todeta, että pääkriitikini kohdistuu kyllä kaikissa kriisipakettiin liittyvissä asioissa hallituksen toimenpiteisiin.

Ed. S-L. Anttila: Herra puhemies! Ed. Skinnari puheenvuorossaan käytti sanontaa ”vähävaraisia lapsiperheitä”. Lapsilisäthän maksetaan kaikille eikä siinä ole varallisuussidonnaisuutta, sen haluaisin vain ed. Skinnarin puheenvuorosta oikaista.

Ed. Outi Ojalalle haluaisin lisätä vielä siihen, kun hän totesi, että ministeri Kuuskoski kykeni torjumaan lapsilisien verolle saattamisen, että edelleen hän on kyennyt torjumaan sen, että terveyskeskumaksua, jopa niin suurena kuin 100 markkaa, ei tullut. Minusta kaiken kaikkiaan lapsiperheitä ajatellen saavutettu tulos on kohtalaisen tyydyttävä.

Ed. Stenius-Kaukonen aivan oikein lopuksi puheenvuorossaan puuttui sosialidemokraattien eiliseen näytelmään. Kyllä itseänikin todella on ihmetellyt, mikä oli se temppu, joka eilen tehtiin, kun tiistaina uhottiin, että hallitukselle tehdään ihan varmasti vaihtoehtoinen malli säästöohjelmaksi, ja eilen ei tehty enää mitään. Mistä nyt ovat käskyt tulleet?

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

11) Hallituksen esitys n:o 38 laeiksi lasten kotihoidon tuesta ja lasten päivähoitosta annetun lain 11 a §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

12) Ed. Takalan ym. lakialoite n:o 8 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 101 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemies-neuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Lakialoite koskee tulo- ja varallisuusverolain 101 §:n muuttamista. Siinä ehdotetaan, että valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää kokonaistulostaan hoitajana toimivalle henkilölle maksamansa ennakonpidätyksen alainen palkka sekä siitä suoritettujen työnantajan sairausvakuutus-, kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksut, jos verovelvollinen on työnantajan asemassa ja hoitaja on hoitanut verovelvollista tai tämän ja puolison lapsia, vanhempia, vammaisia tai muita hoidon tarpeessa olevia omaisia eikä verovelvollinen tai puoliso ole saanut yhteiskunnallista tukea tähän tarkoitukseen.

Kotona tapahtuva hoitotyö on pienten lasten, vanhusten ja muiden hoitoa tarvitsevien kannalta turvallinen, läheinen ja luonnollinen vaihtoehto. Yhteiskunnan kannalta on myös edullista, että mahdollisimman moni ihminen voidaan hoitaa kalliiden laitosten ulkopuolella. Sekä lasten päiväkotipaikoista että vanhusten laitospaikoista tulee olemaan pulaa. Mahdollisuudet kotihoidon tukemiseen ja lisäämiseen kuntakohtaisilla lisillä ovat nopeasti heikentyneet. Työttömyysprosentti tulee pysymään korkeana pitkään.

Monesta syystä onkin erittäin perusteltua, että henkilöt ja perheet palkkaisivat lasta, vanhusta, vammaista tai pitkäaikaissairasta hoitamaan työtä vailla olevia henkilöitä. Jotta tämä vaihtoehto toimisi käytännössä ja jotta oikeudenmukaisuuden periaate toteutuisi, on erittäin perusteltua, että henkilöt ja perheet, jotka joutuvat palkkaamaan hoitajan, saavat vähentää tälle henkilölle maksamansa palkan henkilösivukuuluineen verotuksessa.

Neljän lapsen työssä käyvänä äitinä olen lähes 20 vuoden ajan joutunut omakohtaisesti kokemaan, että yhteiskunta ei ole ollut varautunut siihen, että työssä käyvä pienten lasten äiti haluaa turvata lapsilleen parhaan mahdollisen hoitopaikan lapsen omassa kodissa. Ja kun sanon,

että paras lapsen hoitopaikka on oma koti, en puhu päiväkotihoidosta vastaan, sillä monet suomalaiset päiväkodit ovat huippuluokkaa maailmassa. Päiväkotihoidossa on kuitenkin joitakin haittoja, joista konkreettisin tulee lähivuosina olemaan ryhmäkokojen kasvu. Lasten kotihoidon tukeminen kotihoitajia lisäämällä turvaisi myös korkeatasoisen päivähoiton tulevaisuudessa.

Lapsi on ihmisen ja yhteiskunnan tärkein projekti. Lapsi vaatii erityistä huolenpitoa, hoitoa, kasvatusta ja rakkautta, jotta hänestä kasvaa tasapainoinen aikuinen. Lapsen edun vaaliminen toteutuu erinomaisesti myös yhteiskunnan kokonaisuutena. Suomalaisen lapsen elinolot ovat kansainvälisesti ottaen hyvät mutta eivät kuitenkaan ongelmattomat. Taloudellisen hyvinvoinnin kasvusta huolimatta alkoi lasten henkinen ja aineellinen turva heiketä 1980-luvulla. Huomio kääntyi pois lapsen asioista, ja lapsen asia on menettänyt ensisijaisuutensa päättäjien toiminnassa. Päivähoitolakikaan ei lähtenyt juuri lasten parhaasta vaan naisten tarpeesta käydä työssä.

Perheet ovat lähes 20 vuotta yrittäneet ajaa kotihoidon asiaa, mutta heitä ei ole kuultu. Kotitalouksien mahdollisuuksista työllistää ei ole huolehdittu. Päinvastoin on suorastaan haluttu ajaa alas kokonainen ammattikunta, joka aikanaan on itsekin arvostanut työtään.

1970- ja 1980-luvun hoitoratkaisut suosivat suuria yksiköitä ja laitoshoidoa niin lasten, vanhusten kuin pitkäaikaissairaiden hoidossa. Naisilta vaadittiin myös kaksinkertainen työpanos: ensin kodin ulkopuolinen työ ja perheen huoltoon ja kodinhoitoon liittyvät työt päälle. Naisten tarpeita työn ja perhe-elämän paremmaksi yhdistämiseksi ei ole toteutettu, ja siitä ovat kärsineet myös miehet.

Onneksi nyt on alettu taas ymmärtää kotihoidon merkitys ja lisätä valinnan mahdollisuuksia. Eilen tässä salissa kuulin ministeri Kuuskosken puhuvan, että tavoitteena on kotihoidon lisääminen vammaisten ja pitkäaikaissairaiden hoidossa ja omaishoitajan aseman parantaminen ja tästä on tulossa lakiesitys. Tästä olen erittäin iloinen.

Esillä oleva lakialoite lisää kotihoidon mahdollisuuksia ja on kaiken lisäksi kansantalouden ja työllisyyden kannalta edullinen. Kun paineet päivähoitoon lisäämiseksi kasvavat ja kun lex Hämäläisen myötä 3–6-vuotiaille tarvitaan kymmeniätuhansia päiväkotipaikkoja, olisi todella terveen järjen vastaista, jos ei käytettäisi hyväksi taloudellista ja inhimillistä vaihtoehtoa.

Tämä lakiesitys mahdollistaa myös vanhusten, vammaisen ja pitkäaikaissairaana omaisen järjestämisen kotihoidon, mikä myös vähentää tungosta kalliisiin laitospaikkoihin. Vanhusten määrän suhteellinen ja absoluuttinen lisääntyminen luo voimakasta hoidon järjestämistarvetta. Tiedetään, että paras paikka vanhukseksi on oma koti, jossa hän tutussa ympäristössä voi sairautensa viettää täysipainoista elämää aina silloin, kun ei ole ympärivuorokautisen hoidon tai sairaalahoitoon tarpeessa. Samoin on kansantaloudellisesti perusteltua tukea verotuksellisesti sellaisia omaisia, jotka haluavat järjestää vanhuksensa kotihoidon, sillä muutenhan vanhus on yhteiskunnan järjestämisen hoitopaikan tarpeessa.

Väitän, että jos hoitajan palkka olisi ollut verovähennyskelpoinen viimeisten 20 vuoden ajan, meillä olisi edelleen kotityöntekijöiden ja kotihoitajien ammattikunta, eikä yhteiskunnan olisi tarvinnut rakentaa niin kallista ja mittavaa laitoshoidon järjestelmää kuin nyt on tehty. Lisäksi nykyistä useammat naiset olisivat hakeutuneet ja kouluttautuneet avoimen sektorin työpaikkoihin ja yrittäjiksi, jolloin taloutemme rakenteetkin saattaisivat olla terveemmät.

Aloitteella on myös voimakas työllisyysperusta. Pitkään jatkunut suurtyöttömyys edellyttää kaikkien mahdollisten järkevien työllistämiskeinojen hyödyntämistä. Varsinkin korkea nuorten työttömyys edellyttää tätä. Sen verotulojen määrän, minkä valtio menettää verovähennysoikeuden myötä, se saa takaisin, kun uusi työntekijä maksaa palkastaan verot ja säästää työttömyyskorvauksen. Olen vakuuttunut, että lakialoitteen toteutuessa sekä yksityiset ihmiset että valtio voittavat.

Arvoisa puhemies! Toivon, että eduskunta hyväksyy pikaisesti lakialoitteen, ja näkisin myös hyödyllisenä, että valtiovarainvaliokunta pyytää lausunnon myös työasiain- ja sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalta.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Kun huomasi, että tämä asia oli päiväjärjestyksessä, ajattelin kuluttaa eduskunnan aikaa sanomalla oman kantani tähän asiaan, joka on ollut minulle myös ihan henkilökohtainen ongelma ja vaiva. Olen hankkinut tähän maailmaan yhden lapsen, jonka hoitamisessa on ollut aikanaan omat hankaluuksensa ja vaivansa. Minä kannatan todella lämpimästi ed. Takalan lakialoitetta. Toivon, että eduskunta vihdoin olisi päässyt eroon siitä sääty-yhteiskunnan kateudesta ja perinteestä,

että ettei kotiin voida nykyaikaisen naisen avuksi palkata sen enempää lasten-, kodin- kuin vanhustenhoitajaa. Minusta on ollut yksi SDP:n emämunaus, että tätä asiaa on niin hirvittävästi vastustettu, koska tiedän, että tämän asian puolesta on eduskunnassa jo pitkään taisteltu ja aina hävitty. Tämä on ns. kairamosyndrooma, joka on pitänyt koko ajan tätä järjestelmää ns. maatalon emäntien piikasysteemin ylläpitämisenä tai istuttamisena suomalaisen perheeseen.

Tässä asiassa on kysymys suoranaisesti tasa-arvosta, naisten tasa-arvosta. On väärin, että naiset puhuvat tasa-arvosta, mutta kieltävät tasa-arvoon viittaamalla mahdollisuuden palkata ylirasittuneen naisen avuksi kotiin sen enempää lasten-, vanhusten- kuin kodinhoitajaakaan. Kuinka iloinen sitä olisikaan, kun tulee räntäsyneenä 8 tunnin työpäivän jälkeen kotiin, että siellä olisi ollut joku, joka olisi hoitanut koulusta tulevat lapset, joka olisi tehnyt ruoan ja ehkä vähän siivonnutkin. Kun äiti tulee 7—8 aikaan illalla kotiin, hän alkaa tehdä kotitöitä pitkän ja raskaan työpäivänsä jälkeen. Ellei olisi perheen toista elättäjää, aviopuolisoa, jos hän ei osallistuisi ollenkaan — useimmissa perheissä ei osallistu — niin ei ole kumma, että perheenäidit ja naiset nääntyvät töittensä alle.

Ed. Takalan lakialoitetta voi kannatta myös työllisyysyistä. Nimenomaan näin mahdollistetaisiin esimerkiksi harjoittelupaikkoja lastenhoitoalalle aikoville nuorille. Omasta kokemuksestani voin sanoa, että 15—16-vuotias tyttö on erinomainen apu ja lastenhoitaja ja pystyy tulemaan toimeen ja saa kokemusta tällaisessa työssä. Olen tämän omakohtaisesti kokenut, eikä minulle ollut tästä järjestelmästä aikoinaan mitään vaivaa.

Minä olen tyytyväinen siitä, että minulla oli mahdollisuus, kun olin niin hyvätuloinen toimittaja, palkata apulainen kotiin ilman yhteiskunnan tukea. Mutta pienituloinen työläisnainen ei pysty palkkaamaan, ellei saa verovähennyskelpoisiksi kotiin palkattavan lastenhoitajan tai muun hoitajan palkkauseroja.

Minusta tässä on kysymys niin naisten tasa-arvosta kuin yhden työn kunnioittamisesta ja yhteiskunnan hyväksymäksi saattamisesta.

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Yhden edellisiin puhui siinä, että on todella hyvä ja tarpeellinen aloite. Täytyy sanoa, että tämä aloite on vuosi toisensa jälkeen tehtynä koko ajan parantunut. Muistelen 70-luvun lopulla, kun muotoilin liberaalisen kansanpuolueen eduskun-

taryhmälle vastaavaa aloitetta; se ei ollut läheskään näin elegantti. Täytyy antaa tunnustus, että se todellakin on edistynyt vuosien mittaan.

Aikanaan siitä osa toteutui sillä tavoin, että perheen maksamien sosiaaliturvamaksujen vähennysoikeus annettiin. Jollen nyt aivan väärin muista, niin Holkerin hallituksen aikana sekin vähä vedettiin takaisin. Jos olen väärässä, pyydän anteeksi, jos olen aiheetta kokoomusjohtoiselle hallitukselle tällaisen synnin sälyttänyt. Tosiasia on tietysti, että vähennysoikeus on hyvin perusteltu, enkä käy nyt kertaamaan perusteita, joita aikaisemmin on esitetty.

Tällä kertaa aloitteen läpimeno on tietysti mitä todennäköisintä, koska aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja ja valtiovarainministeri ovat samasta eduskuntaryhmästä ja tietysti olisivat voineet keskenäänkin tämän asian hoitaa, mutta on hyvä, että ovat antaneet tilaisuuden muiden ryhmien jäsenille yhtyä aloitteeseen.

Kahdessa aikaisemmassa puheenvuorossa on kerrottu, minkälaista on ollut hoitaa perheessä apulaiskysymyksiä. On tietysti hyvä, että ihmisillä on omakohtaisia kokemuksia näistä ongelmista. En halua omalta osaltani käydä niitä kertaamaan. Ilmoitan vain, että tuen tätä aloitetta jo yleisistäkin syistä.

Haluan lopuksi tässä yhteydessä palauttaa mieleen vanhan englantilaisen viisauden joka kertoo, että asianajajalla, joka ajaa omaa asiaansa, on hullu päämies.

Ed. Kallis: Herra puhemies! Ed. Takala totesi, että jos tämä laki olisi aikaisemmin ollut voimassa, olisi välttytty monista suurista investoinneista. Se pitää tietysti täysin paikkansa. Tiedämme myös, että valtavia investointeja on hoitoalalle tulossa: niin päivä- kuin vanhainkoteihin pitää lähivuosina investoida. Hoitopalkan tekeminen vähennyskelpoiseksi eliminoisi tai siirtäisi ainakin nämä investoinnit kauaksi tulevaisuuteen. Tietenkin aloitetta on aikaisemmin moitittu siitä, että se suosii rikkaita. En minä tiedä, suosiiko se rikkaita kovinkaan paljon, mutta ainakin se suosii työttömiä ja kotiapulaisia. Se suosii myöskin kotiäitejä, ja siinä mielessä tämä on tavattoman tärkeä. Jos katsotaan, että lakia ruvettaisiin väärinkäyttämään, niin silloinhan laki voidaan muuttaa. Toivottavaa olisi, että se olisi ainakin määräjän voimassa ja nähtäisiin, minkälaisia vaikutuksia siitä seuraa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! On käyty sydäntä lämmittävää keskustelua lapsen-

hoitokustannusten vähennysoikeudesta. Sitä on käyty aikaisemminkin, edellisen eduskunnan aikana ja aina populistisessa tarkoituksessa. Asia ei ole koskaan merkittävästi edennyt. Syynä on ollut se, että sosialidemokraatit ovat vastustaneet, koska he katsovat, että laitoshoidossa syntyy parhaita sosialisteja. He ovat varmasti tässä mielessä olleet oikeassakin.

Tässä tilanteessa, kun ed. Takala on tehnyt aloitteen, on syytä tarkkailla sitä, onko tämäkin tehty populistisessa tarkoituksessa. Niin kuin täällä aikaisemmin mainittiin, ed. Takalalla on hallitusryhmässä avaimet asian eteenpäin viemiseen, ja ilmeisesti hän on valtiovarainministerin kanssa keskustellutkin asiasta. Jos hän ei ole niin tehnyt, niin silloin hiukan epäilen aloitteen eteenpäinmenoa, mutta toivon mukaan näin tapahtuu, eikä ole mitään syytä toisenlaisiin oletuksiin.

SMP:n eduskuntaryhmä kannattaa aloitetta. Me olemme moneen kertaan pyrkineet viemään asiaa eteenpäin, mutta se on tietyistä syistä aina kompastellut.

Mitä tulee vielä lopuksi, herra puhemies, ed. Ukkolan laatimaan toimenkuvaan, minkälaista kotiapua laki koskisi, hän mainitsi myöskin ruuan laittamisen emännälle, siivoustyöt ym. Jos nyt päästäisiin ensin siihen, että varsinainen lapsenhoito ja siihen liittyvät toimet sekä sen kustannukset voitaisiin saada vähennyksenä. Sitten vasta tulisi kotiäitejä kunnioittava tehtävä, että kun virkanainen tulee kotiin, olisi ruuat laitettu valmiiksi ja muuta. Minä en usko, että näin pitkälle tässä on syytä yrittääkään; vaan että pysytään pelkästään lapsenhoitokustannuksissa.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kuten täällä on jo todettu, samaa asiaa on vuosien varrella useaan otteeseen käsitelty eduskunnassa ja aina suhteellisen heikoin tuloksin. Viime eduskuntakaudella tämän suuntaiset uudistukset jäivät toteutumatta lähinnä sen johdosta, että sosialidemokraatit vastustivat tämän suuntaisia ajatuksia hallituksessa sangen voimakkaasti.

Ed. Takalan aloite, niin kuin ed. Nikula totesi, on jälleen kerran hieman parantunutkin aikaisemmista vuosista ja nyt varmasti menee läpi, koska täällä on kahden hallituspuolueen, kokoomuksen ja kristillisen liiton, eduskuntaryhmien puheenjohtajien nimet, myöskin puoluesihteerin nimi ja erittäin suuren hallituspuolueen varapuheenjohtajan nimi. Nyt varmasti on keskusteltu kokoomuslaisen valtiovarainminis-

terin kanssa, niin että mitään ongelmia ei tule ja edustajan tekemä lakialoite menee läpi. Toivotaan, että näin tulee tapahtumaan, ja varmasti ed. Takala on ollut jo keskustelussa ministeri Viinasen kanssa, niin että aloite ei ole mitenkään ristiriidassa kriisipaketin kanssa.

Ed. Savolainen: Arvoisa puhemies! Ed. Takalan lakialoite on ihan perusteltavissa. Se on ihan hyvä.

Mutta siinä esitetyt perustelut ovat olleet hirveitä, esimerkiksi se, että ei olisi tarvittu ollenkaan koko päiväkotihenkilökuntaa, kun ei olisi luotu päiväkoteja. Yhtä hirvittävä on ed. Aittoniemen toteamus, että päiväkodeissa tuotetaan uusia sosialisteja. Se on todella loukkaus koulutettua päiväkotihenkilökuntaa kohtaan, ei sen sijaan välttämättä sosialidemokraatteja, mutta koulutettua suomalaista päiväkotihenkilökuntaa kohtaan todella mahtava loukkaus. Meillä on ollut aivan kelvollista päiväkotitoimintaa ja hyvä koulutettu henkilökunta.

Mutta tänä päivänä, kun pitää etsiä erilaisia työpaikkoja, niin keino yksi on, että kodille työnantajana annetaan samanlaiset vähennysoikeudet kuin muillakin työnantajilla. Näen sen varsin puollettavana asiana. Totean silti, että edelleenkin se tulee olemaan varsin hyväosaisten ihmisten apu siitä syystä, että kun kunnallisen kodinhoitajan palkka on tällä hetkellä Y19 eli hiukan alle 6 000 markkaa, niin vaikka se olisi vähennyskelpoinenkin, ei avustajaa ihan joka perheenäiti pysty palkkaamaan.

Sosialidemokraattien perustavoite on ollut tässä asiassa aina, kun tätä on vastustettu, se, että ihmisille pitää maksaa kunnollinen palkka ja huolehtia sotumaksut ja eläketurva. Tästä syystähän kotona tapahtuva työ on kaikkein eniten ontunut. Siellä on ollut huonot palkat, siellä ei ole maksettu eläketurvaa ihmisille. Se on ollut se asia, johon sosialidemokraatit ovat aikaisemminkin puuttuneet.

Kannatan ed. Takalan aloitetta.

Ed. Ukola: Arvoisa puhemies! Olen hyvin tyytyväinen, että lakialoitteelle on löytynyt näin paljon tukea. Nyt uskon, kun varmasti keskustakin kannattaa tätä, SMP kannattaa ja jopa sosialidemokraatit ovat pikkuhiljaa muuttamassa mieltään, niin ... (Eduskunnasta: Liberaalit!) — Liberaalit ovat aina kannattaneet tätä. — Minä uskon, että aloite nyt menee läpi.

Ed. Savolaiselle olisin sanonut, että on aivan totta, että jatkossakin tämä jäisi vain koh-

tuullisen hyväosaisten ihmisten eduksi. Mutta se on vaihtoehto. Nyt kun meidän päivähoitolakimme laajenee, kunnat joutuvat todella suuriin vaikeuksiin, jos kaikki lapset tulevat sinne. Tällä tavalla puramme painetta myös minusta ihan hyvältä ja kannatettavalta päiväkotijärjestelmältä. En minä sitä vastusta. Me puramme painetta kunnallisilta päiväkodeilta ja helpotamme sekä kuntien taloudellista rasisusta että nuorten työttömänä olevien tyttöjen ja naisten asemaa.

Ed. Aittoniemelle sanoisin, että minä tyydyn siihen, että hyväksytään vain lastenhoitajan palkkauksesta ja sosiaaliturvasta tuleva vähennys eikä oteta mukaan muuta kotityötä. Kyllä perheenäiti jaksaa tehdä vaikka sunnuntaina ja viikonloppuna ateriat ja siivota koko viikon edestä. Ei tämä sinänsä ole mikään este. Tämä oli vain esimerkki, minkälaiseen rakoon työssä käyvä nainen tässä elämässä silloin tällöin joutuu. (Ed. Aittoniemi: Jos on huono mies!)

Ed. S-L. Anttila: Herra puhemies! Ed. Takalan ym. lakialoite on aivan hyvä. Tässä yhteydessä haluan vain muistuttaa, mihin ed. Vistbacka vastauspuheenvuorossaan kiinnitti huomiota: Jos oikein muistan, ei viime vaan sitä edellisen vaalikauden aivan loppuvaiheissa täällä tuli hyväksytyksi mahdollisuus vähentää, jos oikein muistan, lastenhoidosta aiheutuneet sosiaaliturvakustannukset verotuksessa. Kuinka olakaan, sitten kun kokoomus pääsi hallitukseen viime vaalikaudella, tämä mahdollisuus verouudistuksen myötä poistettiin.

Nyt ilmeisesti kokoomuksen eduskuntaryhmässä puhaltavat uudet tuulet. Onhan siellä hyvin paljon uusia edustajia, kun tämän tyyppinen ehdotus on tänne tuotu lakialoitteen muodossa, ihan hyvä esitys ja erityisen hyvä siitä syystä, että siinä on mukana lasten lisäksi myös vanhemmat ja vammaiset ihmiset eli hoidon tarpeessa olevat henkilöt. Kaikilla sektoreilla on hoidon tarvetta, ja kalliin laitoshoidon rinnalla tämä on erittäin hyvä vaihtoehto. Toivon, että se todella toteutuu.

Ed. Takala: Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloisena kuunnellut keskustelua ja myönteistä suhtautumista tähän asiaan. Ed. Vistbackalle toteaisin nimelistasta, joka aloitteeseen on kerätty, että sitä ei ollutkaan tarkoitettu mitenkään täydelliseksi, vaan se oli yhden täällä tapahtuneen kokouksen aikana kerätty lista ja siitä puuttuu paljon niitä, joiden tiedän tätä asiaa

kannattavan. Jos olisin kaikilta käynyt kysymässä, varmasti se olisi paljon pidempi.

Asian eteenpäin vieminen niin kuin puhemies-neuvosto on esittänyt tapahtuu valtiovarainvaliokunnan kyseisessä jaostossa.

Erittäin iloinen olen ed. Savolaisen kannatuksesta ja kannatuksesta. Pidän sitä merkittävänä. Hän totesi, että heidän puolueensa vastustuksen perusta on ollut se, että hoitajalle ei ole pystytty maksamaan kunnollista palkkaa eikä sosiaaliturvaa. Se ongelma poistuu tämän mahdollisuuden ja järjestelmän myötä, jota tässä esitetään. Kun hän valtiovarainvaliokunnassa asiaa tulee käsittelemään, toivon, että myönteinen suhtautuminen siellä pysyy ja asiantuntijoina kuullaan riittävästi asiasta tiettäviä ja sen tuntevia ja myös lausunnot työasiainvaliokunnasta ja sosiaali- ja terveysvaliokunnasta tulisivat pyydettyä.

Mielelläni olisin vastannut vielä ed. Aittoniemelle, mutta aika ei taida sallia.

Ed. S a v o l a i n e n : Herra puhemies! Pyysin puheenvuoron ed. Ukkolan puheenvuoron jälkeen. Korostan vielä, että alkää perustelko tätä asiaa vaihtoehtona päivähoitolle. Sitä tämä ei ole. Äiti, joka saa itse 7 000 markkaa kuussa palkkaa, ei voi palkata esimerkiksi kotiaavustajan palkkauksella olevaa ihmistä, jonka kustannukset ovat yli 6 000 markkaa. Se ei ole vaihtoehto sille äidille. Perustelkaa tätä asiaa työpaikan luomisena, jolloin kodissa annettava työpaikka on vertailukelpoinen missä hyvänsä muuallakin luotuun työpaikkaan nähden. Sen pystyvät toteuttamaan vain hyvätuloiset ihmiset.

Minä tätä asiaa kannatan, mutta sen perustelut ovat täysin väärät, jos sanotaan, että tällä voidaan korvata päivähoitoa. Ei voida korvata pienituloisten ihmisten päivähoitoa, mutta työpaikkajärjestelynä, yhtenä mahdollisuutena, tämä on kelvollinen.

Ed. M ä k e l ä : Arvoisa puhemies! Tervehdin oikein ilolla ed. Takalan aloitetta, ja varmasti SMP:n ryhmästä tulee tälle tukea, vaikkei nimelistalla meidän nimiämme näykyään. Erityisen tärkeätä on, että täällä on juuri hallituspuolueiden edustajien nimiä, sillä tähän täällä voitte voimallanne viedä aloitetta läpi, ja me oppositiosta varmasti annamme teille täyden tukemme.

Erityisen tärkeänä pidän tämän aloitteen läpimenoa tällä hetkellä, vieläkin tärkeämpänä kuin viime vaalikauden aikana, siitä syystä että juuri tällä hetkellä teidän: kokoomuksen, keskustan,

RKP:n ja kristillisten, toimestanne ollaan muurentamassa niitä kaikkia yhteiskunnan palveluita, joita täydentämään tätä nyt vaaditaan. Te olette karsimassa päivähoitopalveluita, laitospalveluita, sosiaalipuolen ja terveydenhuollon palveluita ja erilaisia etuuksia. Sitä taustaa vasten ymmärrän varsin hyvin, että tämä on tehty. Toivoisin tämän saavan tuulta purjeisiin, sillä yhteiskunta ei enää pidä vähäosaisistaan huolta ja yhä enemmän ja enemmän hoitovastuu vammaisista, vanhuksista ja lapsista siirtyy kotona omaisille, läheisille ihmisille, tosin tällä hetkellä ilman heille kuuluvaa korvausta, eläke-etuuksia ja sosiaalietuuksia, niin kuin ed. Savolainenkin totesi. Eli huolehtikaa myös siitä, että kotona tehtävästä työstä tullaan maksamaan aikanaan näille ihmisille heille kuuluva korvaus eläke- ja sosiaalietuuksien muodossa.

Ed. S - L . A n t t i l a : Herra puhemies! Ed. Takalalle haluaisin lyhyesti muistuttaa siitä, että valiokunnassa vallitsee tietty käsittelyjärjestys asioiden suhteen ja aina ensimmäisenä toki käsitellään hallituksen esitykset ja vielä lausunnot, jotka valiokunnalta pyydetään, ne menevät normaalissa käsittelyssä edelle. Tätä taustaa vasten neuvoin ed. Takalaa kovasti paimentamaan, että tämä asia tulisi myös käytännössä käsitte-lyyn, ettei käy niin kuin yleensä valitettavasti valtaosalle täällä tehdyistä aloitteista, joiden kohtalona on jäädä sinne valiokuntaan odottamaan, ja sitten ne raukeavat tai esimerkiksi raha-asia-aloitteet budjetin tai lisäbudjetin yhteydessä hylätään. Eli tässä on nimenomaan tämä suuri problematiikka, miten saada tämä käytännön käsittelyyn. Siitä muuten ei tule lainsäädäntöä.

Ed. N i k u l a : Herra puhemies! Ed. Savolainen oli aivan oikeassa, kun hän viittasi tähän, että on vaikeaa ja oikeastaan vaarallistakin perustella tällaisen aloitteen toteutumista päivähoiton vaihtoehtona. Kyllä meillä on erittäin korkeatasoinen päivähoito. Esimerkiksi omassa perheessäni, kun meillä oli kotiapulainen, niin heti kun olisi saatu paikka päivähoitoon, olisi vaihdettu siihen. Pidimme sitä niin hyvänä. Tosiasia on kuitenkin, että suuri osa perheistä ei voi saada päivähoitopaikkaa, ja tältä kannalta on nimenomaan perusteltua, että tämä aloite nyt toteutettaisiin.

Ed. T a k a l a : Arvoisa puhemies! Ettei tule väärinkäsityksiä, niin toistan, mitä puheenvuorossani totesin. Ed. Savolainen ei ilmeisesti

kuunnellut sitä tarkkaan. Minä en puhunut päiväkoteja eikä päiväkotihoidon vastaan eikä sanonut, ettei meillä tarvita eikä olisi tarvittu päiväkoteja. Silti pidän vaihtoehtona tätä hoitoa vastoin kuin ed. Nikula, yhtenä lisämahdollisuutena ja hyvänä sellaisena.

Kun ed. Anttila antaa neuvoja, niin kiitän niistä.

Toteaisin, kun täällä puhuttiin viime kauden tapahtumista ja siitä, että silloin aikaisemmin pari vuotta voimassa ollut hoitajan sosiaalikulujen verovähennysoikeus poistui Holkerin hallituksen alkaessa hallita, niin tämä kyllä valitettavasti johtui nimenomaan taas siitä, että sosiaalidemokraatit hallituksessa näin vaativat.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

13) Lisätalousarvioaloitteet n:ot 6, 11, 18, 22, 27—29 ja 39

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Eduskunnan istunnossa 27 päivänä maaliskuuta 1992 puhemies ei katsonut voivansa esitellä valiokuntaan lähettämistä varten seuraavia lisätalousarvioaloitteita:

ed. Lahti-Nuuttilan ym. aloite n:o 6 määrärahan osoittamisesta Pirkanmaan terveydenhuolto-oppilaitoksen peruskorjaushankkeen toteuttamiseen,

ed. Laitisen aloite n:o 9 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän ammatillisen aikuiskoulutuskeskuksen opetustilojen rakentamiseen,

ed. Laitisen aloite n:o 11 määrärahan osoittamisesta Jyväskylän—Haapamäen rataosan perusparannukseen,

ed. Metsämäen aloite n:o 18 määrärahan osoittamisesta Ingvalsyn ja Prästkullan välisen paikkallisten korjaamiseen,

ed. Mäkipään ym. aloite n:o 22 määrärahan osoittamisesta valtatie n:o 3 peruskorjaukseen Hämeenkyrössä, Ikaalisissa ja Parkanossa,

ed. Rimmin ym. aloite n:o 27 määrärahan osoittamisesta Syvinginsalmen sillan rakennuskustannuksiin,

ed. Rimmin ym. aloite n:o 28 määrärahan osoittamisesta happotervakaatopaikkojen puhdistustöiden aloittamiseen Lempäälässä,

ed. Stenius-Kaukosen ym. aloite n:o 29 määrärahan osoittamisesta Tampereen—Helsingin rataosan parantamiseen,

ed. Stenius-Kaukosen ym. aloite n:o 31 määrärahan osoittamisesta kuntien järjestämän toimeentuloturvan kustannuksiin sekä

ed. Vuorensolan ym. aloite n:o 39 määrärahan osoittamisesta Tampereen teknillisen oppilaitoksen peruskorjaukseen.

Eduskunnan päätöksen johdosta lähetettiin puhemiehen menettely valtiopäiväjärjestyksen 80 §:n 2 momentin mukaisesti perustuslakivaliokuntaan. Perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon mietinnössään n:o 2, joka tänään on päiväjärjestyksen 1) asian kohdalla saatettu eduskunnan tietoon. Lausunnossaan, jota valtiopäiväjärjestyksen 80 §:n 2 momentin mukaan on noudatettava, perustuslakivaliokunta esittää, että lisätalousarvioaloitteiden n:ot 9 ja 31 esitleminen olisi vastoin perustuslakia ja että lisätalousarvioaloitteiden n:ot 6, 11, 18, 22, 27—29 ja 39 esitleminen ei olisi vastoin perustuslakia.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että lisätalousarvioaloitteet n:ot 6, 11, 18, 22, 27—29 ja 39 lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Käytän muutaman sanan puheenvuoron ed. Mäkipään ym. aloitteen n:o 22 puolesta, joka koskee määrärahan osoittamista valtatie n:o 3 peruskorjaukseen Hämeenkyrössä, Ikaalisissa ja Parkanossa. Suunnitelmien mukaan eräät Turun ja Porin läänin pohjoiset kunnat, mm. Hämeenkyrö, Ikaalinen, Parkano, Kihniö, tullaan toivon mukaan liittämään vuoden 94 alusta Hämeen lääniin. Nämä kaikki kunnat sijaitsevat valtatie 3:n varrella Tampereelta pohjoiseen. Uskon ja toivon mukaan myös liikenne sen jälkeen Tampereen suuntaan, johon kyllä taloudellinen yhteistyö ja kanssakäyminen on ollut tähänkin saakka vilkkainta, edelleen kasvaa.

Kuitenkin tämä valtatie 3 Tampereelta pohjoiseen, vaikka se aikanaan 30 vuotta sitten kunnolla rakennettiin, on käynyt erityisesti liikenneturvallisuusjärjestelyjen osalta mahdollisimman huonoksi ja tällä tieosuudella tapahtuu jatkuvasti kuolemaan johtaneita liikenneonnettomuuksia. Erityisesti kevyen liikenteen väylien osalta esimerkiksi Ikaalisten kohdalla tilanne on vallan surkea ja kaipaisi pikaista korjausta.

Kun nyt taloudellinen ja muu kanssakäymisen Tampereen suuntaan näiden kuntien taholta lisääntyy, toivoisin, että se otettaisiin myös nopeasti huomioon tämän tien parantamisessa, erityisesti mitä tulee kevyen liikenteen turvaamista koskeviin järjestelyihin. Toivon, että tämä ed. Mäkipään ym. allekirjoittama aloite vie eteenpäin tämän tyyppisiä suunnitelmia.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja lisätalousarvioaloitteet n:ot 6, 11, 18, 22, 27—29 ja 39 lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

14) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 26)

15) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3 (K 10/1991 vp)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen

